

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

21 NOVEMBRE 1950.

21 NOVEMBER 1950.

PROPOSITION DE LOI

portant le statut
de l'objecteur de conscience.

WETSVOORSTEL

houdende het statuut van de dienstweigeraar
wegens gewetensbezwaren.

DEVELOPPEMENTS

TOELICHTING

MESDAMES, MESSIEURS,

MEVROUWEN, MIJNE HEREN.

La question de l'objection de conscience est à l'ordre du jour. Diverses manifestations récentes ont appelé l'attention du grand public sur ce sujet. A l'heure présente, une demi-douzaine d'objecteurs se trouvent en prison, en Belgique. Ils sont exposés à y rester indéfiniment puisque, à la fin de chaque période d'emprisonnement, ils se trouvent automatiquement replacés devant le même problème du service militaire à accomplir.

Nous croyons donc le moment venu de résoudre cette question délicate. Il nous est impossible de concevoir qu'une nation comme la nôtre, démocratique, ou, du moins, se prétendant telle, persiste à ne pas suivre l'exemple des pays de plus en plus nombreux qui ont résolu le problème avec plus ou moins de bonheur.

Au Canada, la loi qui régit le statut des objecteurs de conscience ne reconnaît que les motifs religieux. Cependant, même des athées ont été dispensés du service militaire. Les autorités canadiennes ont été assez sages pour comprendre qu'on ne pourra jamais faire un bon soldat d'un homme qui, de toutes ses forces, prétend s'opposer à la guerre.

En Hollande, une loi identique existe depuis 1923. Elle fut momentanément suspendue en 1940, mais elle a été remise en application depuis la fin de la guerre. On compte en Hollande environ six cents objecteurs pour raisons de conscience.

Aux Etats-Unis, la « Loi des objecteurs au service de guerre » n'admet, elle non plus, que les motifs religieux. Jusqu'à la fin de la guerre (août 1945), on a estimé le nombre total des objecteurs de conscience à trente mille. Comme au Canada, la loi a joué à travers les deux guerres mondiales.

En Angleterre, les « Conscientious Objectors » sont jugés par des tribunaux civils auxquels sont adjoints des assesseurs militaires. Jusqu'au 30 juin 1946, environ 61.000

De kwestie van de dienstweigering wegens gewetensbezwaren is thans aan de orde. Verscheidene recente gebeurtenissen hebben de aandacht van het publiek op dat punt gevestigd. Op dit ogenblik bevinden zich een half dozijn dienstweigeraars wegens gewetensbezwaren in België in de gevangenis. Zij lopen gevaar er eeuwig te moeten blijven, vermits zij, na verloop van iedere gevangenstermijn, automatisch voor hetzelfde vraagstuk van de te vervullen dienstplicht komen te staan.

Wij menen derhalve dat het ogenblik is gekomen om die kiese kwestie op te lossen. Wij kunnen onmogelijk begrijpen dat een natie zoals de onze, die democratisch is of zich, ten minste, als dusdanig uitgeeft, halsstarrig weigert het voorbeeld na te volgen van landen die steeds talrijker worden en die het vraagstuk in min of meer gunstige zin hebben opgelost.

In Canada worden door de wet die het statuut van de dienstweigering wegens gewetensbezwaren regelt alleen godsdienstige redenen aangenomen. Nochtans werden ook atheïsten van de dienstplicht vrijgesteld. De Canadese overheden waren verstandig genoeg om te begrijpen dat men nooit een goed soldaat kan maken uit een man die beweert zich met alle macht tegen de oorlog te verzetten.

In Nederland bestaat een gelijkaardige wet sinds 1923. Zij werd in 1940 voorlopig opgeheven, doch sedert het einde van de oorlog is zij weer van toepassing. Er zijn in Nederland ongeveer zeshonderd dienstweigeraars wegens gewetensbezwaren.

Ook in de Verenigde Staten worden, bij de « wet betreffende de oorlogsdienstweigeraars », alleen godsdienstige beweegredenen aangenomen. Tot het einde van de oorlog (Augustus 1945) werd het totaal aantal dienstweigerers van dien aard geraamd op dertig duizend. Net zoals in Canada, was de wet van toepassing tijdens de

In Groot-Brittannië worden de « conscientious objectors » gevonnist door burgerlijke rechtbanken, bijgestaan door militaire bijzitters. Tot 30 juni 1946 stonden onge-

objecteurs ont passé devant ces tribunaux : 2.897 furent libérés du service militaire sans conditions; 23.047 furent exemptés du service militaire mais astreints au service civil; 16.962 furent versés dans les services non armés de la Défense Nationale; 18.194 durent accomplir le service militaire.

Il existe un statut de l'objection de conscience en Australie, en Nouvelle-Zélande, au Danemark, en Suède, en Norvège. Avant la seconde guerre mondiale, la Finlande et la Russie avaient instauré un service civil pour les objecteurs.

En France, un projet de statut a été déposé récemment sous la signature notamment de M. André Philip, député S. F. I. O., ancien ministre, et de l'Abbé Pierre, député M. R. P.

En Belgique, un Comité d'Action pour le Statut de l'Objecteur de Conscience s'est constitué il y a un peu plus d'un an. Il était composé comme suit :

MM. Charles Gheude, président honoraire de l'Union Internationale des Avocats;

Baron Antoine Allard, de « Stop-War » et des « Citoyens du Monde »;

Jules Gérard-Libois, responsable de l'édition belge du « Témoignage Chrétien »;

Armand Abel, professeur à l'Université Libre de Bruxelles;

François De Troyer, éditeur de l'hebdomadaire socialiste « Jean Prolo »;

Jean Fosty, journaliste;

Pierre Vanbergen, rédacteur aux « Cahiers Socialistes »;

Jean Le Bon, secrétaire de la section belge de l'Internationale des Résistants à la Guerre;

A. Schokaert, secrétaire de la Confédération des Jeunesses Socialistes de Belgique;

Gaston Baccus, député.

La proposition de loi que nous avons l'honneur de vous présenter aujourd'hui est le résultat des travaux de ce Comité.

Quel que soit le sort qui lui sera réservé, nous affirmons que les objecteurs de conscience, moyennant d'être sincères, ont droit au respect. Ils ne sont ni des lâches, ni des malins qui songent à « sauver leur peau » ou à esquiver une obligation sociale. Ils s'offrent volontairement à accomplir un service civil de remplacement quelque difficile et dangereux qu'il soit, pourvu que ce service échappe au contrôle direct et exclusif des autorités militaires. En attendant, ils acceptent courageusement les rigueurs à quoi les expose, dans l'état actuel des choses, leur attitude de refus.

Ils n'obéissent à aucune préoccupation partisane. Ils sont porteurs uniquement d'un témoignage de conscience, d'une force intérieure qui s'impose à leur moi. Leur attitude est purement spirituelle; leurs intentions sont hautement morales.

Ni l'Etat, à moins qu'il ne représente une force primant le droit; ni le prescrit formulé par la majorité, incapable de brimer les consciences dans les milieux de démocratie et de liberté, ne peuvent s'autoriser à les ignorer ou à leur imposer silence.

On peut différer d'avis en ce qui concerne la question, discuter de l'opportunité d'une loi de nature à la régler, mais on ne peut nier l'existence du problème, ni l'écarter sans refuser à ces jeunes hommes qui sont en prison pour avoir mis leur comportement en accord avec leur conscience, les égards auxquels manifestement ils ont droit.

veer 61.000 dienstweigeraars voor die rechtbanken terecht : 2.897 werden onvoorwaardelijk van de dienstplicht vrijgesteld; 23.047 werden van de dienstplicht vrijgesteld doch verplicht tot burgerdienst; 16.962 werden ingelijfd bij de niet gewapende diensten van Landsverdediging; 18.194 moesten hun dienstplicht vervullen.

Er bestaat een statuut van de dienstweigering wegens gewetensbezwaren in Australië, Nieuw-Zeeland, Denemarken, Zweden en Noorwegen. Vóór de tweede wereldoorlog hadden Finland en Rusland een burgerdienst voor de dienstweigeraars ingericht.

In Frankrijk werd onlangs een ontwerp van statuut ingediend, ondertekend o. a. door de heer André Philip, S. F. I. O.-afgevaardigde, oud-minister, en l'Abbé Pierre, M. R. P.-afgevaardigde.

In België werd iets meer dan één jaar geleden een Actiecomité voor het Statuut van de Dienstweigeraar wegens gewetensbezwaren opgericht. Het was samengesteld als volgt :

De heren Charles Gheude, ere-voorzitter van het Internationaal Verbond der Advocaten;

Baron Antoine Allard, van « Stop-War » en de « Wereldburgers »;

Jules Gérard-Libois, verantwoordelijk voor de Belgische uitgave van « Témoignage Chrétien »;

Armand Abel, professor aan de Vrije Universiteit te Brussel;

François De Troyer, uitgever van het socialistisch weekblad « Jean Prolo »;

Jean Fosty, journalist;

Pierre Vanbergen, redacteur van de « Cahiers Socialistes »;

Jean Le Bon, secretaris van de Belgische afdeling van de Internationale van het Verzet tegen de Oorlog;

A. Schokaert, secretaris van het Verbond der Socialistische Jeugd van België;

Gaston Baccus, volksvertegenwoordiger.

Het wetsvoorstel dat wij de eer hebben U thans voor te leggen is het resultaat van de werkzaamheden van dat Comité.

Welk ook het lot weze dat er aan beschoren wordt, verklaren wij dat de dienstweigeraars wegens gewetensbezwaren, indien zij oprecht zijn, recht hebben op eerbied. Het zijn noch lafaards, noch slimmerds die er op uit zijn hun vege huid te redden of een maatschappelijke verplichting te ontlopen. Zij bieden zich vrijwillig aan om in de plaats daarvan een burgerdienst te vervullen, hoe moeilijk en gevaarlijk ook, op voorwaarde dat die dienst buiten de rechtstreekse en uitsluitende controle van de militaire overheden valt. Intussen dragen zij moedig de strenge straf waaraan zij, in de huidige omstandigheden, ingevolge hun weigerende houding zijn blootgesteld.

Zij worden door geen enkele partijbekommernis geleid. Zij worden alleen gedreven door een gewetensdrang, door een inwendige macht die hun zelfbewustzijn overheerst. Hun houding is van louter geestelijke aard; hun inzichten hebben een verheven zedelijke betekenis.

Noch de Staat, ten ware hij een macht vertegenwoordigt die boven het recht staat, noch het voorschrift van de meerderheid, die in een democratische en vrijheidlievende omgeving niet in staat is het geweten te onderdrukken, mogen zich het recht toeëigenen hen te negeren of hun het zwijgen op te leggen.

Men kan het niet eens zijn over de kwestie, men kan redetwisten over de wenselijkheid van een wet tot regeling er van, maar men kan het bestaan van het vraagstuk niet loochenen, en evenmin het uit de weg ruimen zonder aan die jongelieden, die zich in de gevangenis bevinden om hun houding naar hun geweten te hebben gesteld, de eerbied te ontfangen waarop zij ontegensprekelijk recht hebben.

Les hommes politiques, même s'il était acquis que les valeurs spirituelles absolues sont en dehors de leurs préoccupations premières, seraient impardonnables s'ils restaient, vis-à-vis d'un problème comme celui-ci, inertes ou indifférents. Le souci de nos libertés, de celles surtout qui visent la conscience, ne peut être l'objet de leur dédain, car, s'il en allait autrement, le pays lui-même dont ils ont la garde, se révélerait indigne des sacrifices qu'il réclame de chacun.

Le refus de comprendre ou d'analyser n'est pas une solution. Il entraîne le maintien intolérable d'une répression aveugle et foncièrement injuste, qui ne grandit personne.

En réalité, quels arguments valables en apparence le conformisme social oppose-t-il aux objecteurs de conscience ?

D'abord, on s'efforce de les assimiler à des déserteurs ni plus ni moins ! Et pourtant qui ne voit qu'il est plus facile et moins périlleux de se soustraire au service militaire par toutes sortes de moyens discrets et hypocrites, que d'affirmer publiquement sa volonté de ne pas combattre avec des armes ? Peut-on accuser de désertion l'objecteur qui se soumet de bonne grâce aux exigences d'un service civil plus long et non moins dangereux que le service militaire, mais à ses yeux plus profitable à la communauté et plus conforme aux impératifs de sa foi religieuse, philosophique ou morale.

On craint d'autre part qu'un statut de l'objection de conscience ne favorise également les vrais et les faux objecteurs, ne mine en fin de compte le moral de l'armée et l'autorité de l'Etat. Mais les conditions mêmes du service civil de remplacement peuvent être de nature à écarter les resquilleurs et les malins ! Mais c'est la situation actuelle qui porte précisément atteinte au prestige de l'armée : nous avons connaissance que, dans certains cas, on a tenté d'éluder le problème, en offrant aux objecteurs de les exempter du service militaire sur la base d'une imaginaire inaptitude physique ou mentale ! Mais l'autorité de l'Etat, nous ne l'acceptons pas si étendue qu'elle puisse étouffer les droits de l'homme. Nous sommes tous d'accord pour reconnaître que notre conscience morale nous interdit de tuer notre prochain. Nous admettons cependant qu'il existe des peuples belliqueux contre lesquels les peuples pacifistes doivent pouvoir se défendre. Mais dès l'instant où nous admettons cela, avouons que nous condamnons le droit au nom du fait, l'ordre moral au nom de l'ordre établi. L'objecteur de conscience, lui, « porte un témoignage public contre l'ordre existant au nom d'un ordre meilleur » ; il refuse de croire « l'amour plus dangereux que la haine ». Il est le champion indiscutable de l'idée morale la plus authentique.

Enfin, on fait valoir qu'il est des guerres justes ; que l'attitude individuelle de l'objecteur n'est pas capable de désarmer les impérialismes ; que l'objection de conscience ne peut pas être la règle, laquelle pourrait mettre en péril des valeurs irremplaçables ; qu'elle ne peut être « qu'une vocation d'exception ». Nous répondons qu'en réclamant un statut pour l'objecteur de conscience, nous n'entendons pas condamner le citoyen qui accepte de défendre par les armes sa patrie, son foyer et ses libertés contre une injuste agression. Mais nous savons non seulement que l'agresseur, tout autant que sa victime, est convaincu qu'il se bat pour une cause juste ; mais aussi que des guerres justes peuvent dégénérer en entreprises sans idéal ; mais encore, et quoi qu'il en soit à cet égard, que tous

Het zou onvergeeflijk zijn dat de politici, zelfs indien men aanneemt dat de volstrekte geestelijke waarden buiten het veld van hun hoofdbekommernissen liggen, ten overstaan van een dergelijk vraagstuk onbewogen of onverschillig bleven. Op de zorg om onze vrijheden, vooral diegene die betrekking hebben op het geweten, mogen zij niet met misprijzen neerkijken, zoniet zou het land zelf waarover zij waken onwaardig blijken te zijn van de opofferingen die het van een ieder eist.

Niet willen begrijpen of ontleden is geen oplossing. Daaruit volgt de onduldbare handhaving van een blinde en in de grond onrechtvaardige betuigeling, die niemand veredelt.

Welke zijn eigenlijk de schijnbaar steekhoudende argumenten waarmee door het maatschappelijk conformisme ten overstaan van de dienstweigeraars wegens gewetensbezwaren wordt geschermd ?

In de eerste plaats, tracht men hen zo maar over dezelfde kam te scheren als de deserteurs ! Wie zal niet inzien dat het gemakkelijker en minder gevaarlijk is zich aan de militaire dienstplicht te onttrekken met allerlei omzichtige en schijnheilige middelen, dan openbaar te verklaren dat men niet met de wapens wil strijden ? Kan men de dienstweigeraar van desertie beschuldigen, wanneer hij zich gewillig onderwerpt aan de verplichtingen van een burgerdienst, die langer en niet minder gevaarlijk is dan de militaire dienstplicht, doch in zijn ogen voordeliger voor de gemeenschap en meer in overeenstemming met de voorschriften van zijn godsdienstige, wijsgerige of zedelijke overtuiging ?

Men vreest, anderzijds, dat een statuut van de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren in dezelfde mate de echte en de valse dienstweigeraars zou begunstigen, en dat het uiteindelijk het moreel van het leger en het gezag van de Staat zou ondermijnen. Maar de voorwaarden zelf van de burgerdienst tot vervanging van de militaire dienst kunnen van dien aard zijn dat lijntrekkers en slimmerds worden geweerd ! Het is precies de huidige toestand die het gezag van het leger in het gedrang brengt : wij vernamen dat men, in sommige gevallen, gepoogd heeft de klip te omzeilen door aan de dienstweigeraars voor te stellen hen van de dienstplicht te ontslaan op grond van een denkbeeldige lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid ! Bovendien aanvaarden wij niet dat het gezag van de Staat zo uitgebreid mag zijn dat het de rechten van de mens onderdrukt. Wij zijn het allen eens over het feit dat ons zedelijk geweten ons verbiedt onze evennaaste te doden. Wij geven echter toe dat er oorlogszuchtige volkeren bestaan tegen welke de vredelievende volkeren zich moeten kunnen te weer stellen. Zodra wij dit echter aannemen, moeten wij bekennen dat wij het recht uit naam van het feit, de morele orde namens de gevestigde orde veroordelen. De dienstweigeraar wegens gewetensbezwaren legt een openbare getuigenis af tegen de gevestigde orde, uit naam van een betere orde ; hij weigert te geloven dat liefde gevaarlijker is dan haat. Hij is de onbetwistbare kampioen van een zedelijke idee van het zuiverste gehalte.

Ten slotte wordt aangevoerd dat er rechtvaardige oorlogen bestaan ; dat de individuele houding van de dienstweigeraar niet in staat is het imperialisme te ontwapenen ; dat dienstweigering wegens gewetensbezwaren geen regel mag zijn die onvervangbare waarden zou kunnen in gevaar brengen ; dat zij slechts een « uitzonderlijke roeping » mag zijn. Wij antwoorden daarop dat wij, wanneer wij een statuut voor de dienstweigeraar wegens gewetensbezwaren eisen, niet de burger willen veroordelen die zijn vaderland, zijn gezin en zijn vrijheden met de wapens wil verdedigen tegen een onrechtvaardige aanval. Wij weten echter ook dat de aanvaller, evenals zijn slachtoffer, overtuigd is dat hij vecht voor een rechtvaardige zaak, en tevens dat rechtvaardige oorlogen kunnen ontaarden in ondernemingen

les efforts déployés sur le plan gouvernemental ou diplomatique n'ont pu jusqu'ici nous débarrasser de la guerre. Dès lors, pourquoi refuser toute valeur à l'attitude individuelle de l'objecteur et ne pas lui permettre d'allumer et de porter dans le chaos ténébreux de l'histoire, le flambeau des apôtres ?

Bref, nous pensons en toute sincérité que la seule solution possible et digne à ce problème est celle qui consiste à suivre l'exemple qui nous a été donné par les nations auxquelles nous avons fait allusion au début de cet exposé. C'est en nous inspirant, dans une large mesure, de ce qui a été réalisé dans ces divers pays que nous avons rédigé cette proposition de loi.

Analysons-la brièvement.

Après avoir exposé (art. 1er) ce qu'il faut entendre par objecteur de conscience dans le sens de la loi, nous indiquons dans quelles conditions la déclaration d'objection doit être formulée (art. 2 et 3); comment, après instruction, il est statué à son sujet (art. 4, 5 et 6); ce que peut comporter la décision à prendre (art. 7); en quoi consistent les services de remplacement (art. 8 et 9); le délai d'application de la loi (art. 10 et 11).

Le cas de l'objecteur qui renoncerait à son attitude n'est pas prévu. Mais il va de soi que la renonciation serait normalement acceptée, qu'elle entraînerait automatiquement la radiation de l'intéressé de la liste des objecteurs et sa réinscription aux rôles ordinaires prévus par la loi sur la milice.

Le dépôt d'une telle proposition de loi peut être considéré comme inopportun sinon comme dangereux au moment où le pays organise sa défense nationale sur de nouvelles bases et sur de nouveaux principes. Mais, comme l'écrivait naguère M. André Philip, « la défense nationale n'a pour but que de protéger par des moyens matériels cette réalité morale » qu'est la nation. Il ajoutait : Il n'y a pas de nation « sans l'épanouissement de libres personnalités et le respect de la liberté de conscience; nous devons donc éviter que les moyens utilisés n'aboutissent à détruire la réalité même qu'ils entendent protéger ».

zonder ideaal; bovendien, en wat daarvan ook zij, dat alle pogingen die in regeringskringen of op diplomatiek gebied in het werk werden gesteld ons tot dusver niet van de oorlog konden verlossen. Waaron zou men dan iedere waarde ontzeggen aan de individuele houding van de dienstweigeraar wegens gewetensbezwaren en hem niet toelaten in de donkere chaos der geschiedenis voorlichters en fakkeldragers te zijn ?

Kortom, wij menen in volle oprechtheid dat de enige waardige oplossing van dit vraagstuk er in bestaat het voorbeeld na te volgen van de naties op welke wij in het begin van deze uiteenzetting hebben gezinspeeld. Wij hebben dit wetsvoorstel opgesteld door ruimschoots gebruik te maken van wat in die verschillende landen werd tot stand gebracht.

Laten wij dit voorstel in het kort ontleden.

Na te hebben uiteengezet (1ste art.) wat bedoeld wordt met dienstweigeraar wegens gewetensbezwaren in de betekenis van de wet, duiden wij aan onder welke voorwaarden de verklaring van gewetensbezwaren moet worden geformuleerd (art. 2 en 3); hoe, na onderzoek, wordt uitspraak gedaan (art. 4, 5 en 6); wat de te nemen beslissing kan omvatten (art. 7); waarin de vervangingsdiensten bestaan (art. 8 en 9) en de toepassingstermijn van de wet (art. 10 en 11).

Het geval van de dienstweigeraar die van zijn houding zou afzien wordt buiten beschouwing gelaten. Het ligt echter voor de hand dat die verzaking normaal zou worden aanvaard en dat zij automatisch de schrapping van belanghebbende van de lijst der dienstweigeraars en zijn wederinschrijving op de bij de militiewetten bepaalde lijsten zou ten gevolge hebben.

De indiening van een dergelijk wetsvoorstel kan worden beschouwd zoniet als ongewenst, dan toch als gevaarlijk nu het land zijn verdediging op nieuwe grondslagen en op nieuwe beginselen inricht. Maar, zoals de heer André Philip eertijds schreef, « de landsverdediging heeft alleen ten doel met materiële middelen die morele werkelijkheid te verdedigen » die de natie uitmaakt. En hij voegde er aan toe : er kan geen natie bestaan « zonder ontplooiing van vrije persoonlijkheden en zonder eerbied voor de gewetensvrijheid; wij moeten derhalve vermijden dat de aangewende middelen zouden uitloopen op de vernietiging van de werkelijkheid zelf die zij willen beschermen. »

G. BACCUS.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

L'objecteur de conscience, au sens de la présente loi, est celui qui, par obéissance à sa conscience, pour des raisons relevant de convictions religieuses, philosophiques ou morales, se déclare opposé, en toutes circonstances, à l'usage personnel de la violence armée, et, en conséquence, se refuse à l'accomplissement du service militaire, tout en acceptant, par respect de ses devoirs sociaux, de fournir, en remplacement, des prestations d'ordre civil ou d'ordre militaire dans un service non armé.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

In deze wet wordt verstaan onder dienstweigeraar wegens gewetensbezwaren hij die, gehoor gevend aan zijn geweten, om redenen in verband met een godsdienstige, wijsgerige of zedelijke overtuiging, verklaart in alle omstandigheden gekant te zijn tegen het persoonlijk gebruik van gewapend geweld; die, diensengevolge, weigert zijn militaire diensplicht te vervullen doch die, uit eerbied voor zijn maatschappelijke plichten, ter vervanging, aanvaardt prestaties van burgerlijke aard of van militaire aard in een niet gewapende dienst te leveren.

Art. 2.

L'objection de conscience est formulée en principe lors de l'appel sous les drapeaux, mais elle peut l'être à tout moment de l'obligation militaire.

Elle fait l'objet d'une Déclaration, transmise au Ministre de la Défense Nationale.

Son dépôt entraîne l'inscription conditionnelle sur la liste des objecteurs, l'inapplication de toute mesure de rigueur et, pour les appelés, la suspension de l'ordre de rejoindre.

Art. 3.

A peine de nullité et d'irrecevabilité, la Déclaration doit être écrite, certifiée sincère, datée et signée par l'objecteur et indiquer avec précisions les raisons invoquées par celui-ci, justifiant à ses yeux le refus du service.

Art. 4.

L'auditeur militaire ou son substitut procède, dès le dépôt de la Déclaration, à l'instruction de la demande, sur laquelle, dans le délai d'un mois à partir du jour où il en a été saisi, il formule son avis dans un rapport, qui, pour examen et discussion, est transmis, dès l'expiration du délai ci-dessus, à la Commission spéciale, dite *Conseil de l'Objection*.

Ce Conseil, constitué par arrêté royal et dépendant du Ministère de la Défense Nationale, est présidé par un magistrat assis de la Cour de Cassation. Il est composé de sept membres, étant, outre ce magistrat et un représentant du Ministre de la Défense Nationale, le juge d'instruction ayant fait l'enquête, un médecin psychiatre, un membre du Barreau belge exerçant ou ayant exercé les fonctions de Bâtonnier, un représentant de l'enseignement supérieur et un titulaire de charge religieuse ou philosophique.

Art. 5.

Le juge d'instruction militaire, au cours de l'information préliminaire, s'entoure de tous renseignements utiles et peut recourir à tous examens, par voie de rapports ou expertises relevant notamment de la psychiatrie. Mêmes droits appartiennent au Conseil d'objection.

Tant vis-à-vis de celui-ci qu'au cours de l'instruction préliminaire le déclarant est entendu. Il bénéficie de toutes les garanties prévues par la loi en faveur des inculpés, peut être aidé par le concours d'un avocat et a le droit de produire et faire annexer au dossier toutes pièces émanant de lui-même ou de tiers, jugées par lui utiles à sa cause.

Art. 6.

Les conclusions prises par le *Conseil d'objection* sont motivées et constituent une véritable ordonnance accordant ou refusant à l'objecteur l'application de la loi.

Art. 2.

De dienstweigering wegens gewetensbezwaren wordt in beginsel geformuleerd bij de oproeping onder de wapens, doch zij mag gebeuren op ieder ogenblik van de dienstplicht.

Zij maakt het voorwerp uit van een Verklaring, overgemaakt aan de Minister van Landsverdediging.

De indiening er van geeft aanleiding tot de voorwaardelijke inschrijving op de lijst van de dienstweigeraars wegens gewetensbezwaren, tot het niet toepassen van iedere strafmaatregel en, voor de opgeroepen, tot de voorlopige schorsing van het oproepingsbevel.

Art. 3.

Op straffe van nietigheid en onontvankelijkheid, moet de Verklaring door de dienstweigeraar worden geschreven, voor echt verklaard, gedagtekend en ondertekend, met nauwkeurige opgave van de door hem aangehaalde redenen die, zijns inziens, de weigering tot dienstplicht verantwoorden.

Art. 4.

Zodra de Verklaring is ingediend, gaat de militaire onderzoeksrechter of zijn substituut over tot het onderzoek van het verzoekschrift, waarover hij binnen een termijn van één maand, met ingang van de dag waarop zij hem werd voorgelegd, zijn advies verstrekt in een verslag dat, tot onderzoek en bespreking, zodra bovenvermelde termijn is verstreken, wordt overgemaakt aan de bijzondere Commissie, genaamd *Raad voor de Dienstweigering*.

Die Raad, samengesteld bij Koninklijk besluit en ressorterend onder het Ministerie van Landsverdediging, wordt voorgezeten door een zittend magistraat van het Hof van Verbreking. Hij is samengesteld uit zeven leden, namelijk, buiten die magistraat en een vertegenwoordiger van de Minister van Landsverdediging, de onderzoeksrechter die het onderzoek heeft gedaan, een geneesheer voor zielsziekten, een lid van de Belgische Balie die het ambt van stafhouder uitoefent of heeft uitgeoefend, een vertegenwoordiger van het hoger onderwijs en een titularis van een godsdienstig of wijsgerig ambt.

Art. 5.

De militaire onderzoeksrechter wint, tijdens het vooronderzoek alle nuttige inlichtingen in en hij kan overgaan tot alle onderzoeken, door middel van verslagen of expertises, o. m. in verband met de psychiatrie. Dezelfde rechten horen toe aan de *Raad voor de Dienstweigering*.

Zowel ten overstaan van laatstgenoemde als tijdens het voorafgaand onderzoek, wordt de declarant gehoord. Hij geniet het voordeel van alle bij de wet ten voordele van de beschuldigten bepaalde waarborgen; hij mag worden bijgestaan door een advocaat en heeft het recht alle stukken uitgaande van hemzelf of van derden, die hij nuttig acht voor zijn zaak, over te leggen en bij het dossier te doen voegen.

Art. 6.

De besluiten genomen door de *Raad voor de Dienstweigering* worden met redenen omkleed en gelden als een werkelijke uitspraak, waardoor de toepassing van de wet aan de dienstweigeraar wordt toegestaan of geweigerd.

Art. 7.

Si celle-ci est consentie, le Conseil, dans sa décision, prescrit, suivant le cas :

- l'exemption complète et inconditionnelle de tout service, ou
- l'exemption complète sous condition de l'accomplissement d'un service civil d'intérêt général, ou
- l'exemption du service armé sous condition de l'accomplissement d'un service de Santé rattaché à l'armée.

Art. 8.

Le Service Civil d'intérêt général visé à l'article précédent dépend du Ministère des Sciences et Arts. Il a pour objet l'exécution de travaux de caractère culturel, social ou économique, dépourvus de tout rapport avec les activités ou les nécessités d'ordre militaire.

Sa durée est supérieure de moitié à celle du service militaire à accomplir ou restant à accomplir par la classe de milice à laquelle appartient l'objecteur.

Art. 9.

Le Service de Santé rattaché à l'armée relève du Ministère de la Défense Nationale.

Art. 10.

L'ordonnance rendue par le *Conseil d'objection* doit l'être dans les *deux mois* qui suivent le jour où il été saisi du rapport du juge d'instruction militaire.

Elle peut être frappée d'appel, soit par ce dernier, soit par l'objecteur, ce dans le délai de huitaine franche, à partir, pour celui-ci, du jour où notification lui en a été faite contre récépissé, et, pour celui-là, du jour où elle a été rendue.

L'appel est formé par la voie du greffe. Il est porté devant la Chambre des Mises en Accusation de la Cour d'appel dont relève la commune où l'objecteur est domicilié.

Cette Chambre, *dans le mois*, statue sur pièces, souverainement et définitivement, tant sur la forme que sur le fond de la décision frappée d'appel.

Art. 11.

La présente loi entrera en vigueur trois mois après sa publication au *Moniteur belge*.

14 novembre 1950.

Art. 7.

Indien deze wordt toegestaan, schrijft de Raad, in zijn beslissing en volgens het geval, voor :

- volledige en onvoorwaardelijke vrijstelling van iedere dienst, of
- volledige vrijstelling mits vervulling van een burgerdienst van algemeen belang, of
- vrijstelling van de wapendienst mits vervulling van een gezondheidsdienst afhankelijk van het Leger.

Art. 8.

De in het vorig artikel bedoelde burgerdienst van algemeen belang valt onder het Ministerie van Kunsten en Wetenschappen. Hij strekt tot de uitvoering van werken van culturele, maatschappelijke of economische aard, zonder enig verband met de bedrijvigheden of de vereisten van militaire aard.

De duur er van bedraagt anderhalf maal die van de dienstplicht te vervullen of nog te vervullen door de militielichting waartoe de dienstweigeraar behoort.

Art. 9.

De van het leger afhingende Gezondheidsdienst ressorteert onder het Ministerie van Landsverdediging.

Art. 10.

De uitspraak van de Raad voor de *Dienstweigerings* moet worden gewezen binnen *twee maanden* na de dag waarop hem het verslag van de militaire onderzoeksrechter werd voorgelegd.

Zij is vatbaar voor beroep, hetzij door laatstgenoemde, hetzij door de dienstweigeraar, en wel binnen een termijn van acht volle dagen te rekenen, voor eerstgenoemde, van de dag af waarop zij hem werd betekend tegen ontvangstbewijs en, voor laatstgenoemde, met ingang van de dag waarop zij werd gewezen.

Het beroep wordt ingediend langs de griffie om. Het wordt gebracht vóór de Kamer van Inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep waaronder de gemeente valt waar de dienstweigeraar zijn woonplaats heeft.

Die Kamer doet, *binnen de maand*, uitspraak op stukken, op soevereine en definitieve wijze, zowel over de vorm als over de grond van de beslissing waartegen beroep werd ingesteld.

Art. 11.

Deze wet treedt in werking drie maanden nadat ze in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

14 November 1950.

G. BACCUS.